Zienswijzennota partiële herziening bestemmingsplan Buitengebied Achtkarspelen

Het ontwerp-bestemmingsplan 'partiële herziening bestemmingsplan Buitengebied Achtkarspelen', met een aantal aanpassingen ten opzichte van het bestemmingsplan Buitengebied Achtkarspelen uit 2014 (moederplan), heeft in de periode vanaf donderdag 27 mei tot en met woensdag 7 juli 2021 ter inzage gelegen. Binnen deze periode is één zienswijze ingediend (e-mail ontvangen 29 juni 2021). De zienswijze is op tijd ingediend, volledig en voldoende gemotiveerd en daarmee ontvankelijk.

Hieronder gaan we in op de ingediende zienswijze: eerst puntsgewijs een korte weergave van de zienswijze met direct daaronder de gemeentelijk reactie.

Vanwege de Wet bescherming persoonsgegevens zijn er geen namen van natuurlijke personen opgenomen in deze reactienota.

1. Zienswijze namens Fûgelwacht Droegeham e.o.

Fûgelwacht Droegeham e.o. (hierna: de Fûgelwacht) heeft kort voorafgaand aan de raadsvergadering van 25 juni 2020 een schriftelijke reactie ingediend met betrekking tot de raadsbehandeling van het Plan van Aanpak voor de op te stellen partiële herziening van het bestemmingsplan Buitengebied Achtkarspelen (vastgesteld in 2014). Toen is aangegeven dat de procedure van het bestemmingsplan ook nog de mogelijkheid biedt voor inspraak/ zienswijzen. De Fûgelwacht heeft van die mogelijkheid gebruik gemaakt door het indienen van de zienswijze voordat besluitvorming over de herziening van het bestemmingsplan Buitengebied plaatsvindt.

In de zienswijze geeft de Fûgelwacht aan verbaasd te zijn over de voorstellen met betrekking tot de verruiming van mogelijkheden voor het verwijderen/ verplaatsen van hout- en elzensingels. De Fûgelwacht doet in het buitengebied vogeltellingen in de dykswâlen en singels. De Fûgelwacht is het absoluut niet met de voorgestelde verruiming eens en doet een dringend beroep op de gemeenteraad om de singels te behouden en aantasting hiervan te voorkomen. Daartoe voert de Fûgelwacht de volgende redenen aan:

1. Elzensingels hebben een zeer belangrijke functie voor flora en fauna.
2. Verwijdering van de singels betekent een grote verstoring van het typische karakter van de Fryske Wâlden. Ook mondiaal is het gebied uniek. Verplaatsing van een singel brengt het typische karakter van het gebied niet terug, want de singel op een andere plaats zal nooit en hetzelfde mooie en unieke zijn.
3. Er wordt getornd aan afspraken over het behoud van dat karakter.
4. De schaalgrootte in de landbouw dreigt de overhand te krijgen boven de natuurwaarden en dat in een tijd dat schaalvergroting steeds meer ter discussie staat.

5. Daarnaast geeft de Fûgelwacht aan dat ze er niet over is te spreken dat er alleen overleg is geweest met SBB, Wetterskip, LTO/ NFW en de provincie en niet met

andere (natuur)organisaties en burgers, wat een miskenning is van de deskundigheid en betrokkenheid van deze groepen.

Reactie gemeente

Ad 1. Landschapselementen, zoals elzensingels, houtwallen, hagen en dobben, kunnen inderdaad (naast landschappelijke en cultuurhistorische waarden) ook een (hoge) natuurwaarde bevatten. Deze mate van natuurwaarde (biodiversiteit) is afhankelijk van het type element, de locatie, ouderdom, bedekkingsgraad, etc. Het is binnen de Noardlike Fryske Wâlden bewezen (onderzocht), maar ook algemeen bekend, dat elementen, die in beheer zijn (bijvoorbeeld met tussen- en eindkap, maar ook bramen maaien, prikkeldraad zetten, etc.) en ook als zodanig worden onderhouden, de grootste natuurwaarde bezitten. Dus juist het afzetten van bijvoorbeeld een elzensingel (eindkap in verband met onderhoud) is juist goed voor het behouden/ ontwikkelen van de natuurwaarden. In dit geheel is het van belang op het afzetten van elementen in het gebied te spreiden, zodat er een afwisseling van oude en jonge elementen in het gebied voorkomt. Deze afwisseling geeft variatie en daarmee een hoge (bio)diversiteit.

Onder voorwaarden kan een houtsingel worden gerooid (verwijderd). Voor het rooien is een omgevingsvergunning benodigd. Echter mag deze slechts worden verleend, indien er voldaan wordt aan de uitgangspunten/ spelregels uit het bestemmingsplan. Zo mag er geen afbreuk worden gedaan aan de natuur-, landschappelijke en cultuurhistorische waarden van het gebied. Per geval zal bekeken worden wat de impact is op bijv. natuurwaarden. Een ecologisch onderzoek en eventueel een vergunning op grond van de Wet natuurbescherming zal mogelijk onderdeel uitmaken van het voornemen/ de aanvraag. Bij houtkap moet tevens een kapmelding en ontheffing ten behoeve van herplant op een andere locatie bij de provincie worden aangevraagd.

In ieder geval dient het element gecompenseerd te worden door de aanleg van een nieuw element, uiteraard binnen de regels en voorwaarden van het bestemmingsplan. In de nieuwe Visie ruimtelijke kwaliteit Buitengebied Achtkarspelen is de regeling opgenomen (hoofdstuk 6). De gemeente is van mening dat sprake is van een zorgvuldig opgestelde regeling die enerzijds voldoende rekening houdt met de aanwezige flora en fauna en anderzijds enige flexibiliteit biedt in de gebruiksmogelijkheden van de agrarische gronden.

Ad 2. Het landschap van de Noardlike Fryske Wâlden (NFW) is gevormd door hoe in het verleden landbouw werd bedreven. Dit is een uniek landschap, maar ook een levend landschap in de zin dat de dragende functie achter het landschap in ontwikkeling is en dynamiek kent. Doel is om het landschap zo veel mogelijk te behouden en te beschermen met oog voor ontwikkelingen in de landbouw. Daartoe is in 2009 de landschapsvisie "Boer *en* Landschap" (Bosch Slabbers) opgesteld in opdracht van de verschillende gemeenten in de Noardlike Fryske Wâlden. Een inventarisatie/ nulmeting van alle dykswâlen en singels in de NFW heeft vervolgens in 2011/ 2012 plaatsgevonden, waarna de verschillende gemeenten de juridisch/ planologische bescherming hebben vastgelegd in de verschillende bestemmingsplannen voor het Buitengebied die toentertijd werden opgesteld. In Achtkarspelen is het bestemmingsplan voor het Buitengebied in 2014 door de gemeenteraad vastgesteld. Onderdeel van het bestemmingsplan is de Visie ruimtelijke kwaliteit buitengebied Achtkarspelen (hierna: Visie), waarin de 'spelregels'

voor ingrepen in het landschap zijn vastgelegd. In de Visie zijn de kwaliteiten van het landschap vastgelegd, waarbij ook landschapskaarten zijn gevoegd en voorbeelden om noodzakelijke ingrepen zo goed mogelijk in te passen in het betreffende landschapstype.

In de voorliggende herziening van het bestemmingsplan plan Buitengebied is op een aantal punten een wijziging opgenomen ten opzichte van het moederplan uit 2014.

Het betreft veelal knelpunten waar in de praktijk tegenaan gelopen wordt. Eén van die knelpunten is dat bij een herinrichting van de percelen, voldaan moet worden aan de gemiddelde lengte-breedte verhouding in het betreffende landschapstype (zie Visie blz 48, tabel a). Van de vastgestelde normen kan maximaal 20% worden afgeweken. In de praktijk wordt dit als te beperkend ervaren en in veel gevallen is deze norm in de praktijk ook niet uit te leggen, omdat door verplaatsing van bijv. een dwarssingel vaak dichter bij de betreffende lengte-breedte verhouding wordt gekomen dan in de oude situatie.

In de voorliggende herziening van het bestemmingsplan Buitengebied Achtkarspelen is de regeling zodanig aangepast dat deze wat flexibeler (gemiddelde ruimtelijke verhoudingen lengte-breedte zijn nu indicatief) wordt. In de herziene Visie, die onderdeel is van de herziening van het bestemmingsplan Buitengebied zijn de wijzigingen opgenomen: Op pagina 47 en 48 van bijlage 1 zijn de punten opgenomen waaraan getoetst wordt bij een herinrichting van percelen. Onder punt 5 is de mogelijkheid opgenomen om af te wijken als in redelijkheid niet kan worden voldaan aan de eerste 4 punten. Er zal volgens het procesmodel Nije Pleats gekeken worden hoe per saldo gekomen kan worden tot een plus voor het landschap/ verbetering van de natuurwaarden. Dit sluit aan op de werkwijze van participatie onder de toekomstige Omgevingswet.

Met deze iets flexibelere regeling is meer maatwerk mogelijk, maar blijft de strikte regeling voor de verplaatsing van hout- en elzensingels (geen dykswâlen beeldbepalende houtsingels!) bestaan, zoals compensatie, geen afbreuk aan het betreffende landschapstype en passend binnen de ruimtelijke kavelmaat van het betreffende landschapstype. Daarnaast zijn in het bestemmingsplan ook nog de ruimtelijke aspecten opgenomen waaraan moet worden voldaan. Zo kan een omgevingsvergunning alleen worden verleend als hierdoor geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan onder meer: de gebruiksmogelijkheden van aangrenzende gronden, de cultuurhistorische, landschappelijke en natuurlijke waarden en de archeologische waarden.

De gemeente is dan ook van mening dat er met de nieuwe regeling in de Visie voldoende waarborgen zijn en blijven voor behoud van het unieke landschap en dat geen sprake zal zijn van een grote verstoring van dit unieke en levende landschap.

Ad 3. Onduidelijk op welke afspraken de Fûgelwacht precies doelt. Als gedoeld wordt op de afspraken hoe de gemeenten omgaan met het behoud van de hout- en elzensingels binnen de Noardlike Fryske Wâlden dan hebben de gemeenten op dit punt (lengte-breedte verhoudingen) niet geheel eensluidende regelingen opgenomen. Het zijn allemaal regelingen die zien op behoud van het karakteristieke landschap.

De landschapsvisie “Boer en Landschap” is destijds opgesteld, met als doel: de afstemming en uniformering van de landschapsregels, maar ook ruimte bieden aan de landbouw, met behoud van het kenmerkende coulisselandschap. Niet de gemeentegrenzen zijn daarbij leidend, maar het landschapstype waarin een perceel zich

bevindt. Na afronding van de landschapsvisie is een proefplan opgesteld ("Proefplan Buitengebied Noardlike Fryske Wâldengemeenten", Bügel Hajema 2011), welke gebruikt kon worden voor de implementatie van de landschapsregels in de bestemmingsplannen Buitengebied van de gemeenten van de Noardlike Fryske Wâlden. Het proefplan voorzag in een regeling ter bescherming van de landschappelijke waarden: een voorbeeldplankaart (verbeelding), voorbeeldregels en bijlage bij de regels ("houtsingelkaart" en richtlijnen voor het verwijderen en aanleggen van houtsingels en dykswâlen). In praktijk is gebleken dat niet elke gemeente deze regeling exact hebben overgenomen, waardoor er lokaal (alsnog) kleine verschillen zijn ontstaan in de regels en richtlijnen, zoals met betrekking tot de dammen tussen percelen. Eén en ander als gevolg van de politiek-bestuurlijke situaties en keuzes van de betreffende gemeente. Het vaststellen van het bestemmingsplan is de bevoegdheid van de gemeenteraad. Over het geheel genomen zijn de verschillen tussen NFW gemeenten klein.

Ad 4. Door het inventariseren en vastleggen van de bestaande toestand van het singel- en dykswâlenlandschap en dit vervolgens met strikte regels in het bestemmingsplan en in de bijbehorende Visie is ingezet op behoud van het unieke landschap. De gemeente is het er mee eens dat dit wel eens op gespannen voet staat met wensen van sommige agrariërs tot schaalvergroting. Dit is indertijd ook de reden geweest om met elkaar te komen tot een balans daarin middels de breed gedragen uitkomsten van landschapsvisie 'Boer en Landschap' (Bosch Slabbers).

De aanpassing van de regeling, waarbij iets meer ruimte ontstaat voor maatwerk past volgens de gemeente binnen de kaders van die balans. Dat maatwerk bestaat eruit dat, als een agrariër net niet uit de voeten kan met de huidige regeling, er in die gevallen mogelijkheden bestaan om (onder strikte voorwaarden) mee te werken. Hierbij is uitgangspunt dat er een betere singelstructuur ontstaat met mogelijk een plus voor het landschap.

Ad 5. Voor de voorliggende partiële herziening van het bestemmingsplan Buitengebied is met verschillende organisaties gesproken die eerder ook bij de opstelling van het bestemmingsplan voor het buitengebied zijn betrokken (2014). Nu er namelijk een aantal jaren met het bestemmingsplan Buitengebied is gewerkt, is het goed om met de organisaties te evalueren hoe dit alles in de praktijk uitpakt en of knelpunten zijn, die opgelost kunnen worden. Dit heeft in het voortraject (Plan van Aanpak) van voorliggend bestemmingsplan plaatsgevonden. Daarnaast kan uiteraard op een ander moment (zoals tijdens de ter visie ligging van het voorontwerp bestemmingsplan) dan wel tijdens de formele bestemmingsplanprocedure gereageerd worden. Hiervan heeft de Fûgelwacht gebruik gemaakt middels de ingebrachte zienswijze.